

Nye veje til indsatser for sprogligt udsatte børn

Sprogligt udsatte børn

Udviklingsmæssig sprogforstyrrelse 'Developmental Language Disorder (DLD)'

- Ca. 8 pct. af alle børn (Norbury et al. 2016)
- Vedvarende vanskeligheder med at tilegne sig, forstå og/eller producere sprog – uden nogen klinisk årsag
- Et handicap der påvirker alle elevens sprog samt læse- og skrive tilegnelse og indlæring i alle fag

Sprogforstyrrelse associeret med X

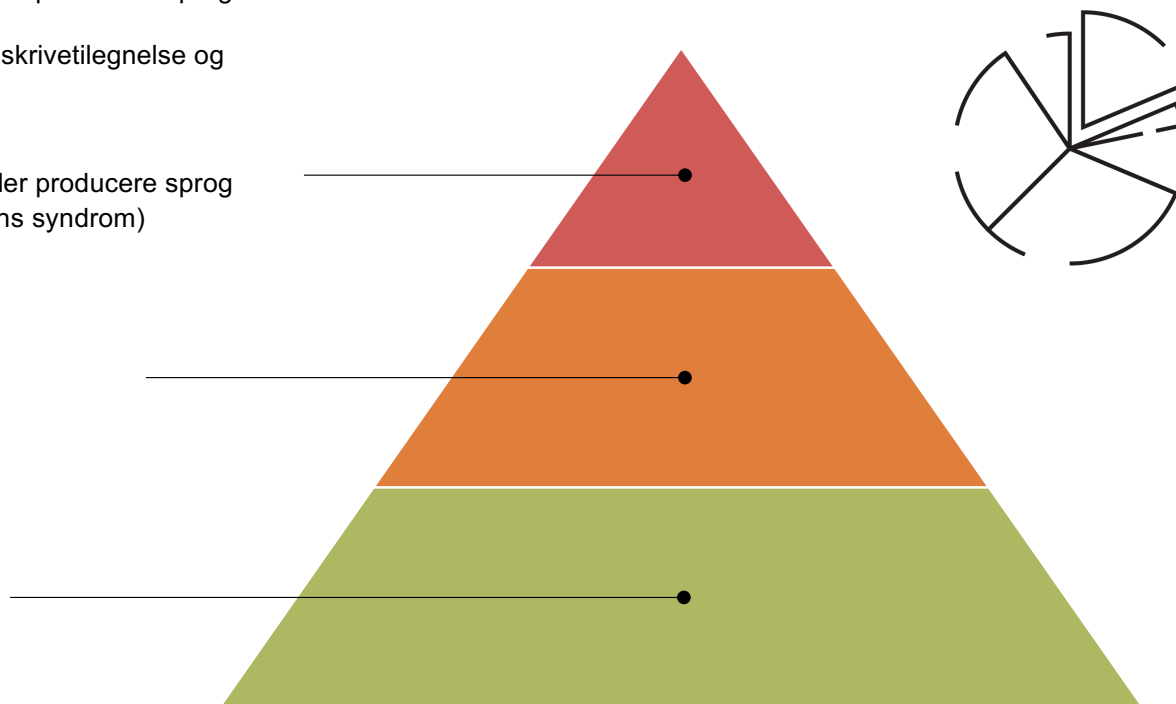
- Ca. 2 pct. af alle børn
- Vedvarende vanskeligheder med at tilegne sig, forstå og/eller producere sprog – ledsaget eller forårsaget af et handicap (fx autisme, Downs syndrom)

Forsinket sprogudvikling

- Et ukendt antal børn
- Utilstrækkelige (dansk)sproglige erfaringer
- Særlige risikogrupper er børn fra:
 - (a) udsatte familier
 - (b) familier med lav socioøkonomisk baggrund
 - (c) minoritetssproglige og/eller minoritetskulturelle familier

Typisk sprogudvikling

- Langt de fleste børn

Indsatsmodel

Forskellige sprog**vanskeligheder** → Forskellige sprog**indsatser**

Stadie 3 | Særlig indsats

Individuel logopædisk indsats (direkte eller indirekte)

Stadie 3A: Indirekte, individuel intervention der planlægges og følges af logopæden, men udføres af forældre, pædagoger, lærere og/eller andre resourcepersoner omkring barnet

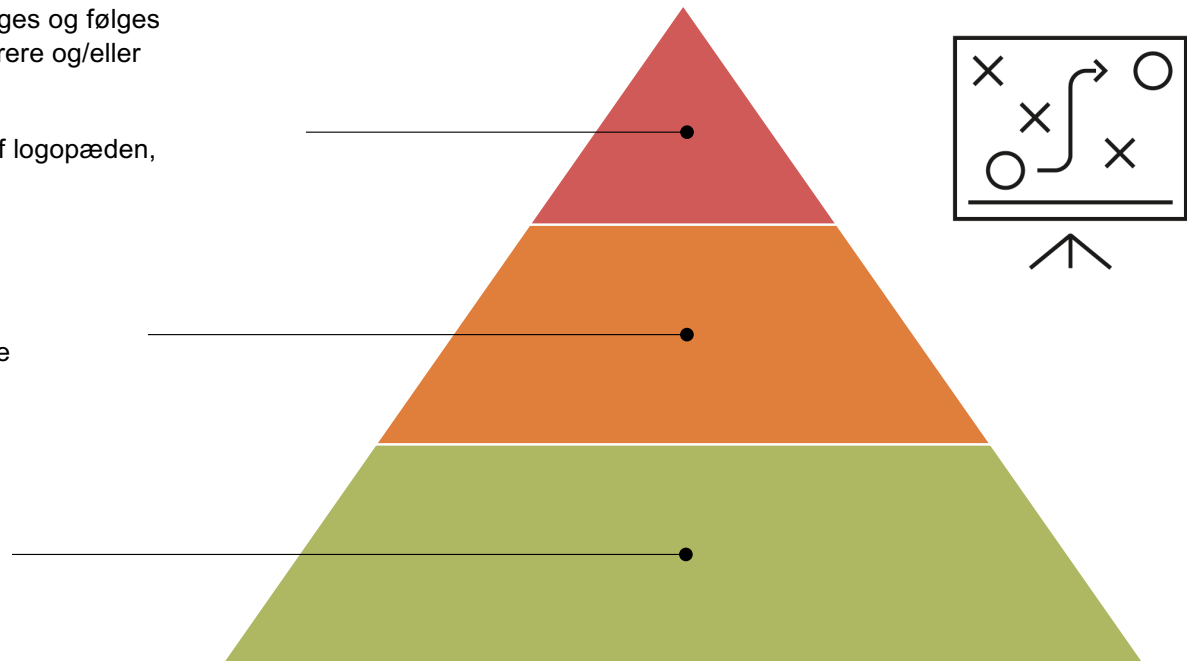
Stadie 3B: Direkte, individuel intervention der udføres af logopæden, der har planlagt intervention

Stadie 2 | Fokuseret indsats

Systematisk sprogstimulering i små grupper i dagtilbud og skole

Stadie 1 | Generel indsats

Sprogmiljø, interaktioner og sprogindlæringsmuligheder af høj kvalitet for alle børn i dagtilbud og skole

Logopædens rolle i sprogindsatsen

Stadie 3 | Særlig indsats

Udrede barnet, planlægge interventionen, evaluere barnets udvikling

Stadie 3A: + undervise forældre, pædagoger, lærere, DSA-vejleder og andre ressourcepersoner i at udføre interventionen, følge interventionen

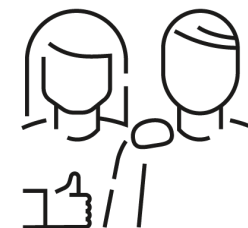
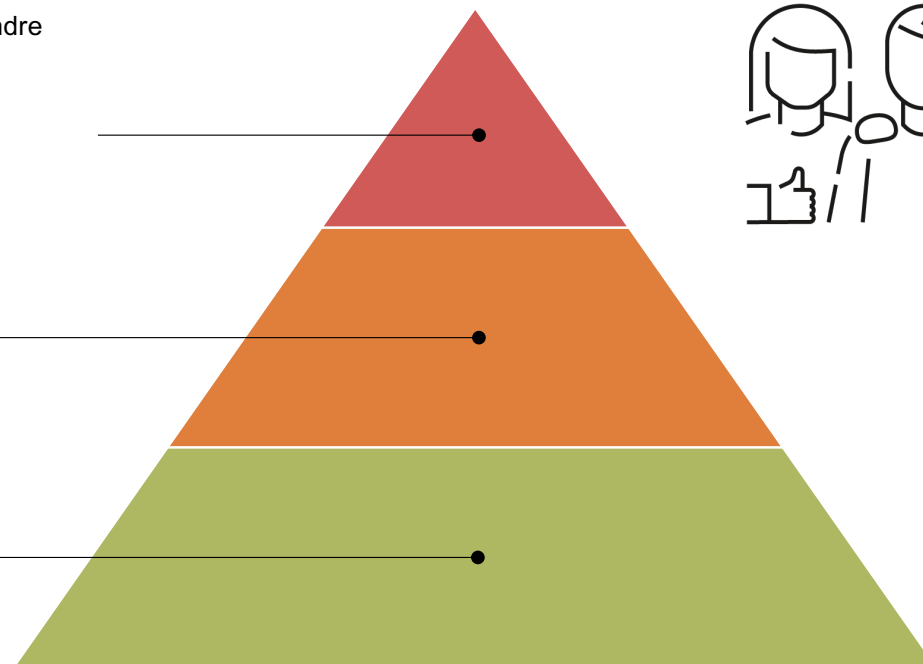
Stadie 3B: + udføre interventionen

Stadie 2 | Fokuseret indsats

Rådgive og vejlede forældre, pædagoger, lærere, DSA-vejledere m.fl.

Stadie 1 | Generel indsats

Efteruddanne pædagoger, lærere, DSA-vejledere m.fl. i at understøtte børns sprogudvikling i dagtilbud og skole

Dagtilbuds/skolers rolle i sprogindsatsen

Stadie 3 | Særlig indsats

I samarbejde med barnets forældre henvises barnet til PPR for nærmere logopædisk udredning (og evt. intervention)

Stadie 3A: + samarbejde med logopæden og følge dennes anvisninger + samarbejde med forældre og andre ressourcepersoner

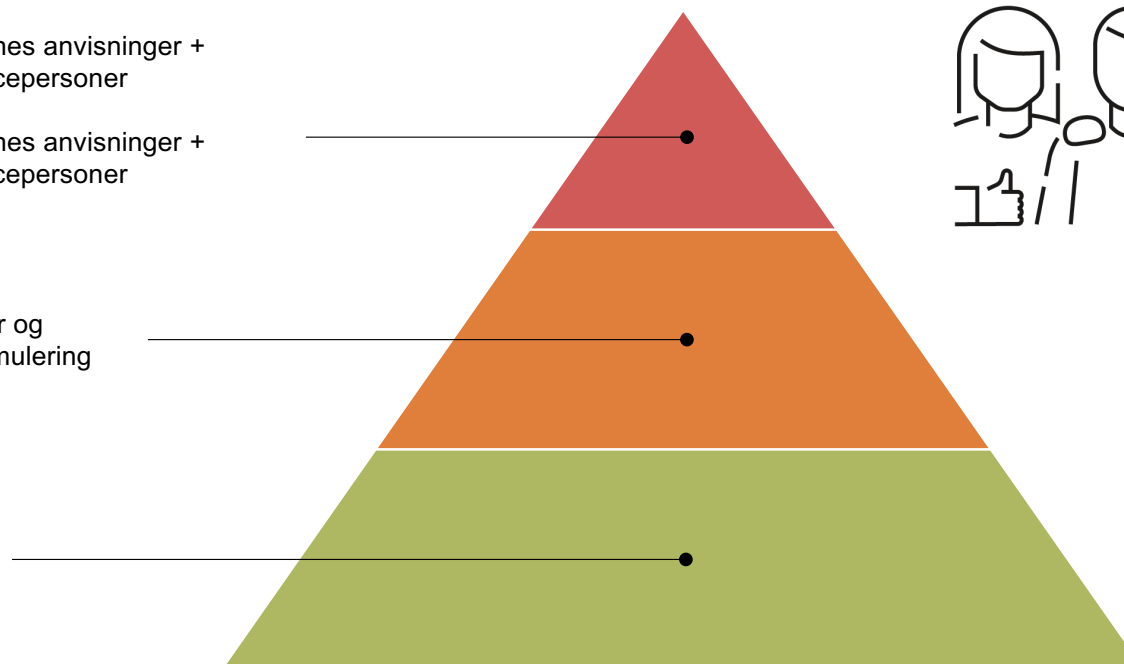
Stadie 3B: + samarbejde med logopæden og følge dennes anvisninger + samarbejde med forældre og andre ressourcepersoner

Stadie 2 | Fokuseret indsats

Gennemgang og optimering af barnets sprogmiljø, interaktioner og sprogindlæringsmuligheder + igangsætte systematisk sprogstimulering i små grupper + vejlede forældre

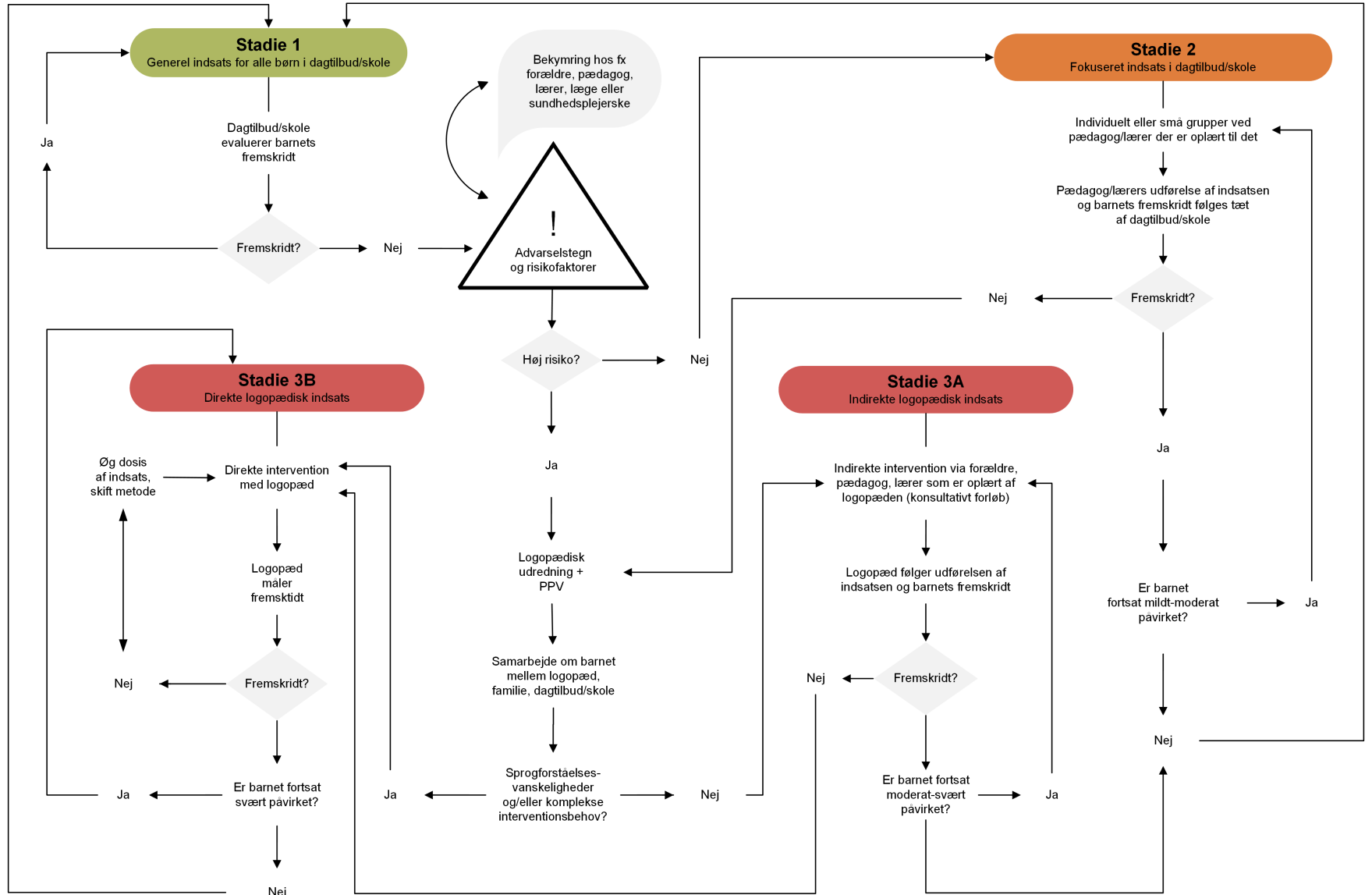
Stadie 1 | Generel indsats

Tilbyde alle børn sprogmiljø, interaktioner og sprogindlæringsmuligheder af høj kvalitet

Nye veje

Nye veje til indsatser for sprogligt udsatte børn

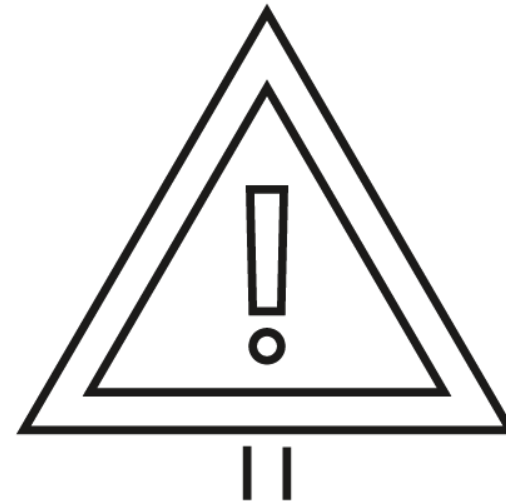

(Kjærbæk & Clausen 2023; jf. Ebbels et al. 2019)

Advarselstegn

Generelt

- ▲ Bekymring for barnets tale-, sprog- eller kommunikative udvikling udtrykt af forældre, pædagoger, lærere eller andre fagprofessionelle.
- ▲ Manglende progression i barnets sprog- eller skolefaglige udvikling, trods fokuseret indsats i dagtilbud eller skole.
- ▲ Adfærdsmæssige- eller psykiatriske vanskeligheder.
- ▲ Ringe læseforståelse eller lyttevanskeligheder.
- ▲ Late talkers med ringe sprogforståelse.
- ▲ Minimal brug af gestik og/eller sprogforstyrrelse i familien.

Advarselstegn

1-2 år

- ▲ er endnu ikke begyndt at pludre
- ▲ reagerer ikke på tale og/eller lyde
- ▲ minimale eller ingen forsøg på at kommunikere.

2-3 år

- ▲ minimal deltagelse i interaktion
- ▲ viser ikke interesse for at kommunikere
- ▲ er ikke begyndt at producere ord
- ▲ minimal reaktion på talt sprog
- ▲ tilbagegang eller stilstand i sprogudviklingen.

3-4 år

- ▲ er ikke begyndt at føje bøjningsendelser til navneord (ejefald, flertal)
- ▲ danner højst to-ordsytringer
- ▲ forstår ikke simple beskeder
- ▲ nære pårørende har svært ved at forstå hvad barnet siger.

4-5 år

- ▲ har en inkonsistent eller atypisk interaktion
- ▲ danner højst tre-ordsytringer
- ▲ ringe forståelse af talt sprog
- ▲ fremmede har svært ved at forstå hvad barnet siger
- ▲ nære pårørende forstår under halvdelen af hvad barnet siger.

5-6 år

- ▲ har svært ved at fortælle eller genfortælle en sammenhængende historie
- ▲ har svært ved at forstå hvad der bliver sagt, fortalt eller læst højt
- ▲ har meget svært ved at følge eller huske talte instruktioner
- ▲ taler meget men har svært ved at deltage i gensidige samtaler
- ▲ tolker ofte det der bliver sagt, bogstaveligt så pointen går tabt.

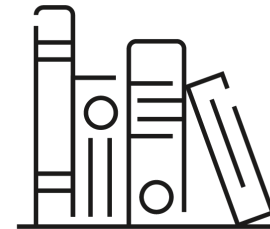
Nye veje til indsatser for sprogligt udsatte børn

Citér:

Laila Kjærbæk & Marit C. Clausen (2023). *Indsatsmodel for sprogligt udsatte børn*. Center for Sprog og Læring, Institut for Kultur- og Sprogstudier, Syddansk Universitet.

Referencer:

- Bishop, D.V.M., M.J. Snowling, P.A. Thompson, T. Greenhalgh & CATALISE consortium (2016). CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study. Identifying language impairments in children. *PLoS One* 11(7): e0158753.
- Bishop, D.V.M., M.J. Snowling, P.A. Thompson, T. Greenhalgh & the CATALISE-2 consortium (2017). Phase 2 of CATALISE: A multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development: Terminology. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry* 58(10), 1068-1080.
- Ebbels, S.H., E. McCartney, V. Slonims, J.E. Dockrell & C.F. Norbury (2019). Evidence-based pathways to intervention for children with language disorders. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 54(1), 3-19.
- Norbury, C.F., D. Gooch, C. Wray, G. Baird, T. Charman, E. Simonoff, G. Vamvakas & A. Pickles (2016). The impact of nonverbal ability on prevalence and clinical presentation of language disorder: Evidence from a population study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 57(11), 1247-1247.

→ sdu.dk/cli